

עקרונות מנחים:

1. המטרה היא שהמבחן יבחין בין הנבחנות. ים שיודעות. ים את חומר הלימוד לאלה שלא יודעות. ים.
א. כלומר, אנחנו רוצים להימנע מהכשלה של אלה שיודעות. ים, כמו גם מיתרון לפתרון בעזרת "חכמת היבחנות" של אלה שלא יודעות. ים.
2. המבחן הוא לא נגד הנבחנות. ים, הוא בעדם. – המטרה שלו היא לאפשר להם ולהן להפגין את הידע שלהם ולהביא אותו לידי ביטוי.
3. מבחן הוא סיטואציה מעוררת לחץ וחרדה, שמיסודה מקשה על הנבחנות. ים, ולכן עלינו לעשות אותו כמה שפחות מעורר חרדה שלא לצורך.

היכרות עם תורת המבחנים: מה חשוב לזכור?

1. מהימנות –

- א. מהימנות היא תנאי הכרחי לתוקף, ותקרה לו
- ב. ככל שיש יותר שאלות במבחן, המהימנות שלו עולה

2. תוקף –

- א. תוקף תוכן – המבחן צריך לבחון את מה שהוא טוען שהוא בוחן. כלומר: אם המבחן אמור לבחון את השליטה בידע שנלמד בקורס, צריך לשים לב שהוא בוחן את זה ולא יכולות אחרות.

3. הוגנות –

- א. הוגנות מגדרית – כתבו בלשון רבים.
- ב. הוגנות ללקויי למידה – הקפידו על פונט ברור, רווחים, שוליים, כל השאלה בעמוד אחד. תנו די זמן לכולם.

סוגיות כלליות בכתיבת מבחנים

1. כדאי לפני כתיבת המבחן להכין טבלה של הנושאים שנלמדו בקורס והמיומנויות שתרצו לבדוק ולפרט כמה אחוזים מהציון להקצות לכל חיבור בין נושא למיומנות, ולכתוב את המבחן לפי הטבלה.
2. חלקו היחסי של נושא בחומר הקורס צריך להיות שווה לחלקו היחסי בציון הקורס.
3. **בחירה בין שאלות:** לא בהכרח מייטיב עם הנבחנות. ים. אם בכל זאת, יש להקפיד על לפחות שאלת חובה (עוגן) אחת. עדיף לתת בחירה בתוך נושא ולא בין נושאים.
4. **חומר פתוח:** לוודא שלכולם יש את אותו החומר, ושהתשובות אינן נמצאות בחומר אלא באמת משתמשים בו כדי לבחון מיומנויות מורכבות יותר.
5. הגהות – באידיאל מומלץ לשלוח לשתי הגהות: מגיה "הדיוט" ומגיה "מומחה". ההדיוט בודק שאי אפשר לפתור את המבחן בלי לדעת את החומר, והמומחה בודק שהתשובות אכן מדויקות, המסיחים אכן לא נכונים, שאפשר לפתור את השאלות עם הכלים שנלמדו בקורס וכמה זמן לוקח לפתור את המבחן – צריך לקחת למומחה לכל היותר חצי מהזמן המוקצב למבחן.
6. מומלץ לכתוב את המבחן לאורך הסמסטר, במקביל להוראה.
7. לא לענות על שאלות בזמן המבחן בפרטי – רק מול כל הכיתה.

מבחנים סגורים:

שאלות סגורות מוגבלות במיומנויות שניתן לבדוק באמצעותן – אפשר לבדוק ידע, הבנה וקצת יישום, אך לא מעבר.

1. ניסוח הגזע

- א. כבר מקריאת הגזע הנבחנת שידעת את החומר, צריכה לדעת מה התשובה
- ב. מומלץ שלא לכתוב שאלות העוסקות ביותר מנושא אחד
- ג. מומלץ להימנע משאלות "מה נכון"
- ד. כל המידע הרלוונטי לפתרון השאלה צריך להופיע בגזע
- ה. רצוי להימנע מניסוח הגזע בלשון שלילה, אלא אם השלילה היא חלק מהחומר עצמו (לדוג' כשחשוב לדעת שמהו הוא אסור או לא מתאים בהקשר מסוים), ואז חשוב מאוד להדגיש את מילת השלילה בגזע
- ו. שאלות בינאריות ("האם") אינן מתאימות בתור שאלות ברירה עם ארבע אפשרויות תשובה.
- ז. פתיח לגזע צריך להכיל מידע רלוונטי לפתרון השאלה, אם חשוב לבחון הבחנה בין עיקר לטפל – יש להודיע על כך מראש לנבחנים, ולא להגזים.

2. ניסוח התשובה

- א. להיזהר מתשובה בולטת בגלל אורך, רמת ניסוח, רמת פירוט וכיוצא בזה

3. ניסוח המסיחים :

- א. כל אפשרויות התשובה צריכות להתאים מבחינה לשונית לגזע
- ב. כל אפשרויות התשובה צריכות להתאים מבחינה תכנית לגזע
- ג. יש להימנע ממסיחים שאפשר לפסול בעזרת שכל ישר בלבד
- ד. כל המסיחים צריכים להיראות סבירים למי שאינו שולט בחומר
- ה. יש להימנע ממסיחים זהים או דומים מדי זה לזה
- ו. יש להימנע ממסיחים שמוכלים זה בזה
- ז. אפשרויות תשובה הפוכות – עדיף להשתמש בשני צמדי הפכים, ולוודא שאינם "זוג לוגי" שמכסה את כל מרחב האפשרויות
- ח. מומלץ שלא להשתמש ב"כל התשובות נכונות"/"אפשרויות 1 ו-3 נכונות"
- ט. ממש מומלץ שלא להשתמש ב"אף תשובה אינה נכונה"

מבחנים פתוחים:

1. כתיבת השאלות:

- א. לתת לנבחנות ים כמה שיותר מידע לגבי מה מצופה מהם, כולל איך התשובה צריכה להיראות, כמה נקודות יינתנו לכל חלק בתשובה. לא לפחד מרמזים. (להגיד כמה גורמים צריך לכתוב, האם מצופה לתת דוגמאות, על מה ומי יש להתבסס, האם התשובה צריכה להיראות כחיבור או כרשימה, האם יש חשיבות לרהיטות וניסוח, ליצירתיות, לאלגנטיות/יעילות [במבחנים מתמטיים/הנדסיים] ועוד) ככל שתתנו יותר פרטים, כך יהיה להם קל יותר להביע את הידע שלהם בצורה שרציתם, והתשובות יהיו יותר דומות ובנות השוואה.
- ב. לחלק את השאלה לסעיפים, ולהבהיר לגבי כל סעיף כמה נקודות הוא שווה ומה נפח הכתיבה המצופה.

2. בדיקת השאלות – השתמשו במחון, שנכתב מראש!

- א. מחון תשובה מלאה – כותבים תשובה "אידיאלית" לשאלה, ומסמנים כמה נקודות יש לתת לכל מרכיב חשוב בה. את תשובות הנבחנים משווים לתשובת המחון, ומנקדים בהתאם.
- ב. מחון בטבלה – מתכוננים לכל סוגי התשובות האפשריים וקובעים מראש כיצד לנקד אותם, כולל ניסיון לחזות מראש תשובות חלקיות ולקבוע מה הניקוד החלקי שמגיע להן, ותשובות שלא יקבלו ניקוד.
- ג. מחון אנליטי – לתשובות שאין להן תשובה אחת נכונה, מחון שבוחן את מאפייני התשובה יותר מאת התוכן שלה. בנוי כטבלה, שמתארת את הרמות השונות של כל מימד/מאפיין שנבחן בתשובה (לדוג': חשיבה ביקורתית, שימוש נכון בדוגמאות, דיוק בנתונים, קשר לוגי בין הטיעונים וכו'). חשוב לכתוב תיאור מפורט של כל רמה בכל מימד. הרבה עבודה, אבל יכול להישאר אתכם שנים.

רצוי לבדוק לרוחב: כל פעם שאלה אחת בכל המבחנים, ולא כל מבחן מהתחלה ועד הסוף

חשוב להיצמד למחון לכל אורך הבדיקה

בהצלחה!

יצירה	הערכה	אנליזה	יישום	הבנה	ידע
צרו...	הציגו ביקורת משלכם על...	נתחו את...	פתרו את...	הסבירו את...	הגדירו את...
עצבו...	הגנו על הטענה כי...	השוו בין....	יישמו את...	תארו את הקשר שבין...	תארו את...
המציאו...	הכריעו בין...	סווגו את....	הדגימו את...	נסחו מחדש...	מנו את...
הכינו...	דרגו את...	הבחינו בין....	השתמשו ב...	סכמו את...	התאימו את...
בצעו...	אמדו את...	עמדו על הקשר שבין...	חשבו את...	עמדו על ההבחנה שבין...	בחרו את...
הפיקו...	הציגו טיעונים התומכים ב...	פרקו לרכיבים את...	תכננו ניסוי שבו...	דונו ב...	צטטו את...
התאימו בין...	הציגו טיעונים המחלישים את...	גזרו מן...	הכינו...	סווגו את...	זהו את...